

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA UOKiK W POZNANIU**

ul. Zielona 8, 61-851 Poznań
Tel. (0-61) 852-15-17, 852-77-50, Fax (0-61) 851-86-44
E-mail: poznan@uokik.gov.pl

Poznań, dnia 14 listopada 2013r.

RPZ- 61/34/13/ARu

DECYZJA nr RPZ 39/2013

Stosownie do art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. nr 50 poz. 331 ze zm.), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu wobec Przedsiębiorstwa Komunalnego „Noteć” Sp. z o.o. z siedzibą w Wieleniu

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

I. na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **uznaje się za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów**, określone w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zachowania Przedsiębiorstwa Komunalnego „Noteć” Sp. z o.o. z siedzibą w Wieleniu polegające na:

1. zamieszczaniu w umowach o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, zawieranych z odbiorcami usług w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków w oparciu o wzorzec umowy, postanowienia uprawniającego do rozwiązania przez dostawcę usług umowy za wypowiedzeniem, co jest sprzeczne z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 07.06.2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn.: Dz. U. z 2006r. Nr 123, poz. 858 ze zm.);
2. zastrzeganiu bez podstawy prawnej uprawnienia do pobierania od odbiorców opłat za usługi świadczone przez PK „Noteć” w postaci wyłączenia lub ponownego włączenia dopływu wody i odprowadzania ścieków po uregulowaniu zadłużenia w wysokości 500 zł, co jest sprzeczne z art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz z § 5 rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28.06.2006r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz. U. Nr 127, poz. 886);

i stwierdza się zaniechanie ich stosowania z dniem 19 sierpnia 2013r.

II. na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w związku z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ww. ustawy, **nakłada się na** Przedsiębiorstwo Komunalne „Noteć” Sp. z o.o. z siedzibą w Wieleniu:

1. w związku z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ww. ustawy, w zakresie opisanym w pkt I.1 sentencji niniejszej decyzji, **karę pieniężną** w wysokości 1.796 zł (słownie: tysiąc siedemset dziewięćdziesiąt sześć zł), płatną do budżetu państwa;

2. w związku z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ww. ustawy, w zakresie opisanym w pkt I.2 sentencji niniejszej decyzji, **karę pieniężną** w wysokości 2.514 zł (słownie: dwa tysiące pięćset czternaście zł), płatną do budżetu państwa.

Uzasadnienie

W dniu 11.09.2012r., w związku z otrzymanym zawiadomieniem w sprawie działań podejmowanych przez Przedsiębiorstwo Komunalne „Noteć” sp. z o.o. z siedzibą w Wieleniu (dalej: „Spółka”, „PK Noteć”), Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: „Prezes Urzędu”) wszczął postępowanie wyjaśniające celem wstępnego ustalenia, czy działania Spółki na rynku zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków są zgodne z przepisami ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i uzasadniają wszczęcie postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

W jego toku ustalono, iż Spółka w aktualnie wykorzystywanych w obrocie wzorcach *umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* zamieściła postanowienie, w którym zastrzega możliwość wypowiedzenia umowy przez każdą ze stron za wypowiedzeniem. Prezes Urzędu ustalił ponadto, że Spółka w Zarządzeniu Dyrektora Przedsiębiorstwa Komunalnego „Noteć” Sp. z o.o. nr 04/2012 z dnia 23.01.2012r. w sprawie ponoszenia przez odbiorców opłat za usługi świadczone przez PK Noteć, zamieściła zapis o treści § 1 pkt 15: „Trwałe wyłączenie dopływu wody dłużnikom lub ponowne włączenie dopływu wody po uregulowaniu zadłużenia 500,00 zł” oraz w § 1 pkt 16: „Trwałe wyłączenie odpływu ścieków dłużnikom lub ponowne włączenie odpływu ścieków po uregulowaniu zadłużenia 500,00 zł”.

Z uwagi na powyższe, postanowieniem z dnia 14.08.2013r. Prezes Urzędu wszczął z urzędu postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy w związku z podejrzeniem stosowania przez Przedsiębiorstwo Komunalne „Noteć” Sp. z o.o. z siedzibą w Wieleniu praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, określonych w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegających na:

1. zamieszczaniu w umowach o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków zawieranych z odbiorcami zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków w oparciu o wzorzec umowy postanowienia uprawniającego do rozwiązania przez dostawcę usług umowy za wypowiedzeniem, co jest sprzeczne z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 07.06.2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn.: Dz. U. z 2006r. Nr 123, poz. 858 ze zm.);

2. zastrzeganiu bez podstawy prawnej uprawnienia do pobierania od odbiorców opłat za usługi świadczone przez PK „Noteć” w postaci wyłączenia lub ponownego włączenia dopływu wody i odprowadzania ścieków po uregulowaniu zadłużenia w wysokości 500 zł.

Spółka zawiadomiona o wszczęciu postępowania administracyjnego pismem z dnia 29.08.2013r. poinformowała, że dokonała zmian w stosowanych wzorcach umów na dostawę wody i odprowadzanie ścieków dostosowując je do zapisów art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Kwestionowanemu postanowieniu nadano następujące brzmienie: „Umowa może być rozwiązana: a. przez Odbiorcę za trzymiesięcznym wypowiedzeniem ze skutkiem na koniec miesiąca kalendarzowego; b. niezwłocznie za porozumieniem stron; c. przez Przedsiębiorstwo z zachowaniem 1 miesięcznego okresu wypowiedzenia wyłącznie w przypadku wystąpienia przyczyn zawartych w art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.”

W tym samym piśmie Spółka poinformowała również, iż z dniem 19.08.2013r. wykreślono z Zarządzenia Dyrektora zapisy dotyczące opłat za wyłączenie lub ponowne włączenie dopływu wody i odprowadzania ścieków po uregulowaniu zadłużenia w wysokości 500 zł, odstępując tym samym od ich pobierania. Spółka oświadczyła jednocześnie, że nigdy nie dokonała obciążenia żadnego odbiorcy z tego tytułu. Ponadto Spółka wskazała, iż w okresie od 2011 roku do chwili obecnej wypowiedziano umowę o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków 6 odbiorcom, jednak wobec tych odbiorców odstąpiono od procedury wyłączenia dostawy wody i odbioru ścieków z powodu zamieszkiwania ich w budynku wielolokalowym.

Pismem z dnia 23.10.2013r. Przedsiębiorca został zawiadomiony o zakończeniu zbierania materiału dowodowego oraz o możliwości zapoznania się z aktami sprawy i złożenia dodatkowych wyjaśnień w terminie 7 dni od daty doręczenia niniejszego pisma (zawiadomienie zostało doręczone Przedsiębiorcy w dniu 25.10.2013r.).

Prezes Urzędu ustalił, co następuje:

Spółka pod firmą Przedsiębiorstwo Komunalne „Noteć” Sp. z o.o. z siedzibą w Wieleniu została wpisana do rejestru przedsiębiorców pod numerem KRS 0000132527. Przedmiotem działalności Spółki jest m.in. pobór, uzdatnianie i rozprowadzanie wody, odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, gospodarowanie odpadami, pozostałe usługi sanitarne i pokrewne, wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę.

Umowy na świadczenie usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków Spółka zawiera posługując się opracowanym przez siebie wzorcem umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, które do stosowania wprowadziła Zarządzeniem Dyrektora nr 10/2006 z dnia 01.02.2006r. Łącznie Spółka posiada [usunięto] zawartych umów.

Dowód: pismo z dnia 03.10.2013r. (k. 146-169 akt post. adm.) oraz 29.08.2013r. (k. 119-144 akt post. adm.)

W ww. wzorcach zamieszczono postanowienie uprawniające do rozwiązania przez dostawcę usług umowę za wypowiedzeniem. Zgodnie z § 12 pkt a umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, umowa może być rozwiązana przez każdą ze stron z zachowaniem 1 miesięcznego okresu wypowiedzenia.

Spółka po otrzymaniu zawiadomienia o wszczęciu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów dokonała zmiany we wzorcach umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, z których kwestionowane postanowienie zostało usunięte i zastąpione zapisem dostosowanym do art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Zmieniony zapis przyjął treść: „Umowa może być rozwiązana: a. przez Odbiorcę za trzymiesięcznym wypowiedzeniem ze skutkiem na koniec miesiąca kalendarzowego; b. niezwłocznie za porozumieniem stron; c. przez Przedsiębiorstwo z zachowaniem 1 miesięcznego okresu wypowiedzenia wyłącznie w przypadku wystąpienia przyczyn zawartych w art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków z dnia 07.06.2001r.”.

Zmienione wzorce zostały wprowadzone Zarządzeniem Dyrektora nr 05/2013 z dnia 19.08.2013r. w sprawie wprowadzenia wzorów umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków. Spółka poinformowała jednocześnie, że dokona aneksowania

wcześniej zawartych umów dostosowując ich treść do ww. postanowień w terminie do dnia 31.12.2013r.

W piśmie z dnia 03.10.2013r. Spółka poinformowała, że w okresie od 2011 roku do chwili obecnej wypowiedziano umowę o zaopatrzenie w wodę i odprowadzenie ścieków 6 Odbiorcom. Wobec tych odbiorców odstąpiono od procedury wyłączenia dostawy wody i odbioru ścieków z powodu zamieszkiwania ich w budynku wielolokalowym.

Dowód: pismo z dnia 03.10.2013r. (k. 146-147 akt post. adm)

W Zarządzeniu Dyrektora Przedsiębiorstwa Komunalnego „Noteć” Sp. z o.o. nr 04/2012 z dnia 23.01.2012r. w sprawie ponoszenia przez odbiorców opłat za usługi świadczone przez PK „Noteć” Spółka zawarła zapis o treści (§ 1 pkt 15 i 16): „Trwałe wyłączenie dopływu wody dłużnikom lub ponowne włączenie dopływu wody po uregulowaniu zadłużenia 500,00 zł”. Spółka poinformowała, że w okresie od 2011 roku do chwili obecnej ani razu nie pobrała opłaty 500 zł w przypadku wyłączenia i ponownego włączenia dopływu wody z powodu zadłużenia po uregulowaniu zadłużenia.

W dniu 19.08.2013r. zostało zmienione Zarządzenie Dyrektora nr 04/2012 z dnia 23.01.2012r. na Zarządzenie Dyrektora nr 04/2013 w sprawie ponoszenia przez odbiorców opłat za usługi świadczone przez PK Noteć, w którym wykreślono zakwestionowane opłaty.

Dowód: pismo z dnia 03.10.2013r. (k. 146-147 akt post. adm)

Prezes Urzędu zważył, co następuje:

I.

Stosownie do art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, ochrona interesów przedsiębiorców i konsumentów podejmowana w ramach działań Prezesa Urzędu jest prowadzona w interesie publicznym. Ingerencja Prezesa Urzędu ma więc na celu ochronę interesów zbiorowości, a nie wprost poszczególnych, indywidualnych uczestników rynku. Naruszenie interesu publicznego stanowi bezwzględny warunek uznania kompetencji Prezesa Urzędu do rozstrzygnięcia określonej sprawy. Interes publiczny zostaje naruszony wówczas, gdy działania przedsiębiorcy godzą w interesy ogólnospołeczne i dotyczą szerokiego kręgu uczestników rynku, zaburzając jego prawidłowe funkcjonowanie.

W ocenie Prezesa Urzędu, rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny. Wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy byli lub mogli stać się klientami Przedsiębiorcy. W niniejszej sprawie istnieje zatem możliwość poddania zachowania Przedsiębiorcy dalszej ocenie pod kątem stosowania przez niego praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Stosownie do art. 24 ust. 2 tej ustawy, przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działania przedsiębiorcy.

W świetle powyższego, praktykami naruszającymi zbiorowe interesy konsumentów są zachowania przedsiębiorców, które spełniają łącznie dwa warunki: **są bezprawne i naruszają zbiorowe interesy konsumentów.**

Bezprawność, do której odwołuje się ustawodawca, tradycyjnie ujmowana jest jako sprzeczność z prawem. Stanowisko takie znajduje też oparcie w uzasadnieniu rządowego projektu ustawy nowelizacyjnej z dnia 5 lipca 2002r. (Dz. U. Nr 129, poz. 1102), która wprowadziła do ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przepisy regulujące

postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, zgodnie z którym „same przepisy art. 23a – 23d ustawy nie regulują konstrukcji bezprawności działań przedsiębiorcy. Działania te mogą okazać się bezprawne w razie ustalenia, że doszło do naruszenia przepisów innych ustaw, także zasad współżycia społecznego i dobrych obyczajów.” Pogląd ten mimo, iż odnosi się do poprzednio obowiązujących przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z dnia 15 grudnia 2000r., pozostaje nadal aktualny. Pojęcie „porządek prawny” obejmuje zatem nakazy i zakazy wynikające z normy prawnej, a także nakazy i zakazy wynikające z norm moralnych i obyczajowych określanych, jako zasady współżycia społecznego. Bezprawność jest kategorią obiektywną. Przy jej ocenie rozważyć należy każdorazowo kwestię, czy czyn sprawcy był zgodny, czy też niezgodny z obowiązującymi zasadami porządku prawnego. Źródłem tych zasad są normy prawa powszechnie obowiązującego - jako reguły postępowania wyznaczone przez nakazy i zakazy wynikające z norm prawa pozytywnego (w szczególności prawa cywilnego, karnego, administracyjnego, pracy, finansowego, ustaw i aktów prawnych regulujących poszczególne dziedziny gospodarki, itp.) oraz nakazy i zakazy wynikające z zasad współżycia społecznego, czyli tzw. dobre obyczaje (por.: G. Bieniek, Komentarz do Kodeksu cywilnego. Księga III. Zobowiązania. Tom I, Warszawa 2006, także Lex Polnica). O bezprawności działania decyduje całokształt okoliczności konkretnego stanu faktycznego (uzasadnienie do I PKN 267/2001 wyrok Sądu Najwyższego – Izba Administracyjna – Lex Polonica).

Sąd Najwyższy wskazał, że o bezprawności działania można mówić wówczas, gdy nie zachodzi żadna ze szczególnych okoliczności usprawiedliwiających określone działanie, tj. działanie dozwolone przez obowiązujące przepisy, wykonywanie prawa podmiotowego, zgoda pokrzywdzonego lub działanie w obronie uzasadnionego interesu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19.10.1989 r. II CR 419/89 OSP 1990/11-12 poz. 377).

Zachowanie przedsiębiorców należy zatem ocenić jako bezprawne, gdy podejmują oni działania sprzeczne z ustawą lub nie wykonują obowiązków, które na nich ciąży.

W niniejszej sprawie Spółce zarzucono stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów określonych w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegających na:

- zamieszczaniu w umowach o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, zawieranych z odbiorcami usług w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków w oparciu o wzorzec umowy, postanowienia uprawnającego do rozwiązania przez dostawcę usług umowy za wypowiedzeniem, co jest sprzeczne z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 07.06.2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn.: Dz. U. z 2006r. Nr 123, poz. 858 ze zm.);
- zastrzeganiu bez podstawy prawnej uprawnienia do pobierania od odbiorców opłat za usługi świadczone przez PK „Notec” w postaci wyłączenia lub ponownego włączenia dopływu wody i odprowadzania ścieków po uregulowaniu zadłużenia w wysokości 500 zł, co jest sprzeczne z art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz z § 5 rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28.06.2006r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz. U. Nr 127, poz. 886) – dalej „rozporządzenie taryfowe”.

Ad. 1

Zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 6 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, umowa o dostarczanie wody lub odprowadzanie ścieków musi, w szczególności, regulować okres jej obowiązywania oraz odpowiedzialność za niedotrzymanie warunków umowy, w tym warunków wypowiedzenia. Należy zaznaczyć, iż warunki wypowiedzenia, które muszą zostać określone w umowie, odnoszą się jedynie do sytuacji, kiedy niedotrzymane zostaną warunki umowy. Prezes Urzędu ustalił, że we wzorcach *umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* zamieszczono postanowienie, w którym zastrzega się możliwość wypowiedzenia umowy przez dostawcę usług umowy za wypowiedzeniem.

Postanowienie to narusza art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, który określa przyczyny, z powodu których przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne może odciąć wodę lub zamknąć przyłącze. Do tych przypadków zaliczono sytuacje, w których:

- przyłącze wodociągowe lub przyłącze kanalizacyjne wykonano niezgodnie z przepisami prawa;
- odbiorca usług nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrachunkowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty;
- jakość wprowadzanych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa lub
- stwierdzono celowe uszkodzenie albo pominięcie urządzenia pomiarowego;
- został stwierdzony nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków, to jest bez zawarcia umowy, jak również przy celowo uszkodzonych albo pominiętych wodomierzach lub urządzeniach pomiarowych.

Mając na względzie charakter rozpatrywanych usług (które powinny być świadczone powszechnie i w sposób ciągły) oraz cele ustawy (która ma m.in. chronić interes odbiorców usług), powyższe uregulowanie z art. 8 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków należy rozumieć jako ograniczenie prawa przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego do wypowiedzenia umowy o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków w każdym momencie. Uznać należy, że skoro tylko w wymienionych enumeratywnie przypadkach przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne może odciąć wodę lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne, to też tylko w tych samych przypadkach można umowę wypowiedzieć. Przyczyny wypowiedzenia umowy przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne są więc enumeratywnie wyliczone¹ (por. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 3.08.2012 r., VI ACa 354/12 oraz decyzja Prezesa Urzędu nr RBG-23/2010 z dnia 31.12.2010r.).

Mając na względzie powyższe, należy uznać, iż stosowane przez Spółkę postanowienie stoi w sprzeczności z art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

Ad. 2

W odniesieniu do zastrzeżenia uprawnienia do pobierania od odbiorców opłat za usługi świadczone przez PK „Noteć” w postaci wyłączenia lub ponownego włączenia dopływu wody i odprowadzania ścieków po uregulowaniu zadłużenia w wysokości 500 zł, zwrócić należy uwagę, iż w przepisach ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków brak jest jakiegokolwiek podstawy, która pozwalałaby przedsiębiorcy wodociągowo-kanalizacyjnemu na obciążanie odbiorców opłatami za

---

¹ B. Rakoczy, *Charakterystyka umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, Czasopismo Samorządu Radców Prawnych Radca Prawny Nr 4/2005, s. 102.

każdorzazowe odcięcie dostawy wody lub zamknięcie przyłącza kanalizacyjnego, a następnie wznowienie świadczenia usług. W szczególności, w art. 8 ust. 1 pkt 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, który z uwagi na treść kwestionowanego § 1 pkt 15 i 16 Zarządzeniu Dyrektora z dnia 23.01.2012r. jest tutaj kluczowy, nie zawarto, poza wskazaniem przesłanek kiedy wstrzymanie świadczenia usług może mieć miejsce (nie uiszczenie należności za pełne dwa okresy obrachunkowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty), żadnych innych warunków dotyczących odłączenia, czy też wznowienia dopływu wody lub odpływu ścieków. Wprawdzie w przepisach ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków brak przepisu tożsamego z art. 6b ust. 5 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (tekst jedn.: Dz.U. z 2012 r., poz. 1059 z późn.zm.), w świetle którego dostarczanie energii ma zostać wznowione niezwłocznie po ustaniu przyczyn wstrzymania, niemniej jednak nie powinno budzić wątpliwości, iż taki obowiązek istnieje również po stronie przedsiębiorstwa wodociągowo – kanalizacyjnego, i że jego realizacja nie jest uzależniona od spełnienia innych warunków, aniżeli ustanie przyczyn wstrzymania dostarczania wody i odbioru ścieków (np. uregulowanie zadłużenia przez odbiorcę). Przemawia za tym choćby identyczna konstrukcja obowiązków w zakresie zapewnienia ciągłości i niezawodności świadczenia usług (por. art. 5 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków i 4 ust. 1 prawa energetycznego), a także dotyczących zawarcia umowy (art. 6 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz art. 7 ust. 1 prawa energetycznego).

Należy także zwrócić uwagę na to, że żaden z przepisów rozporządzenia taryfowego nie przewiduje opłat za wyłączenie lub ponowne włączenie dopływu wody i odprowadzania ścieków. § 5 rozporządzenia taryfowego zawiera zamknięty katalog opłat jakie może ustalać w drodze taryfy, a tym samym pobierać, każde przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne. Zgodnie z ww. § 5 rozporządzenia, taryfy, w zależności od ich rodzaju i struktury, dla poszczególnych taryfowych grup odbiorców zawierają: cenę za m³ dostarczonej wody (pkt 1), cenę za m³ odprowadzonych ścieków (pkt 3), cenę za odprowadzanie ścieków opadowych i roztopowych kanalizacją deszczową (pkt 4), stawki opłat abonamentowych z tytułu rozliczania odbiorcy za wykonanie ww. usług (pkt 2 i pkt 5), stawkę opłaty za przekroczenie warunków wprowadzania ścieków przemysłowych do urządzeń kanalizacyjnych (pkt 6), opłaty za przyłączenie do urządzeń wodociągowo – kanalizacyjnych (pkt 7).

Niezależnie od tego, można stwierdzić, że tego typu opłaty stanowią swoistą karą umowną za niewykonanie świadczenia pieniężnego przez odbiorcę, co w świetle art. 483 § 1 kodeksu cywilnego jest niedopuszczalne. Zgodnie z tym przepisem, można zastrzec w umowie, że naprawienie szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego nastąpi przez zapłatę określonej sumy (kary pieniężnej).

Tym samym należy uznać, że działanie Spółki było bezprawne.

Do uznania, że w niniejszej sprawie mamy do czynienia z praktykami określonymi w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów niezbędne jest ponadto uprawdopodobnienie, że bezprawne działanie Spółki godzące w interes konsumentów dotyczy tzw. **zbiorowego interesu konsumentów**. W uzasadnieniu wyroku z dnia 10 kwietnia 2008r. sygn. akt III SK 27/07, Sąd Najwyższy wyjaśnił, że gramatyczna wykładnia tego pojęcia prowadzi do wniosku, że chodzi o zachowanie przedsiębiorcy, które godzi w interesy grupy osób stanowiących określony zbiór. Rezultaty tej wykładni modyfikuje zastrzeżenie, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma interesów

indywidualnych. Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że przy konstruowaniu pojęcia „zbiorowy interes konsumentów” nie można opierać się tylko i wyłącznie na tym, czy oceniana praktyka skierowana jest do nieoznaczonego z góry kręgu podmiotów. W ocenie Sądu, wystarczające powinno być ustalenie, że zachowanie przedsiębiorcy nie jest podejmowane w stosunku do zindywidualizowanych konsumentów, lecz względem członków danej grupy (określonego kręgu podmiotów), wyodrębnionych spośród ogółu konsumentów za pomocą wspólnego dla nich kryterium. Sąd Najwyższy uznał zatem, że *praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest (...) takie zachowanie przedsiębiorcy, które podejmowane jest w warunkach wskazujących na powtarzalność zachowania w stosunku do indywidualnych konsumentów wchodzących w skład grupy, do której adresowane są zachowania przedsiębiorcy, w taki sposób, że potencjalnie ofiarą takiego zachowania może być każdy konsument będący klientem lub potencjalnym klientem przedsiębiorcy.*

Zdaniem Prezesa Urzędu, działanie Spółki może godzić w interesy nieograniczonej liczby konsumentów, których nie da się zidentyfikować, tj. wszystkich, którzy zawarli ze Spółką umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, a także wszystkich potencjalnych, przyszłych odbiorców usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków świadczonych przez Spółkę. W tym wypadku z samej istoty posługiwania się przez Spółkę wzorcami ww. umów, jak również posługiwanie się cennikiem w sprawie ponoszenia przez odbiorców opłat za usługi świadczone przez PK „Noteć” wynika powtarzalność zachowania Spółki wobec takich osób.

W świetle powyższego, Prezes Urzędu uznał, że w rozpatrywanej sprawie spełnione zostały przesłanki niezbędne do przypisania Spółce praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów: wykazana została bezprawność jej działań oraz naruszenie zbiorowego interesu konsumentów.

Podstawą rozstrzygnięcia Prezesa Urzędu jest art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zgodnie z tym przepisem, nie wydaje się decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującą zaniechanie jej stosowania, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24. W takim przypadku Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania. Ciężar udowodnienia okoliczności zaniechania stosowania zarzucanej praktyki spoczywa, stosownie do art. 27 ust. 3 ustawy, na przedsiębiorcy.

Jak wynika ze zgromadzonego materiału dowodowego, Spółka zmieniła kwestionowane postanowienia w umowach o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków oraz wykreśliła w Zarządzeniu Dyrektora w sprawie ponoszenia przez odbiorców opłat za usługi świadczone przez PK Noteć zapis dotyczący opłaty w wysokości 500 zł za ponowne włączenie wody po uregulowaniu zadłużenia. Zmienione zapisy w umowach oraz nowy cennik obowiązuje od dnia 19 sierpnia 2013r. i od tego dnia Spółka zaniechała stosowania zarzucanej jej praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

Prezes Urzędu uznał zatem, że w odniesieniu do obydwu przypisanych Spółce praktyk wykazane zostało naruszenie zbiorowego interesu konsumentów. Spełnienie tej przesłanki (obok wykazanej bezprawności) skutkuje jednoczesnym przypisaniem Spółce stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, określonych w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Podstawą rozstrzygnięcia Prezesa Urzędu w rozpatrywanej sprawie jest art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zgodnie z tym przepisem, nie wydaje się decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującą

zaniechanie jej stosowania, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24.

W takim przypadku Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania, przy czym ciężar udowodnienia okoliczności zaniechania stosowania zarzucanej praktyki spoczywa na przedsiębiorcy (art. 27 ust. 3).

Mając powyższe na uwadze, Prezes Urzędu orzekł jak w pkt I sentencji decyzji.

II. Kary pieniężne

Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu może w drodze decyzji nałożyć na przedsiębiorcę, który choćby nieumyślnie dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ustawy, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary.

Z powołanego przepisu wynika, że kara pieniężna ma charakter fakultatywny. O tym, czy w konkretnej sprawie w odniesieniu do wskazanego przedsiębiorcy zasadne jest nałożenie kary pieniężnej decyduje, w ramach uznania administracyjnego, Prezes Urzędu. Należy zwrócić uwagę, że przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie określają jakichkolwiek przesłanek, od których uzależnione byłoby podjęcie decyzji o nałożeniu kary. Ustawodawca wskazał jedynie w art. 111 ustawy te okoliczności, które Prezes Urzędu winien uwzględnić decydując o wymiarze kary pieniężnej, wymieniając okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy.

Biorąc pod uwagę okoliczności sprawy, w szczególności charakter i możliwe skutki zakwestionowanych postanowień dla interesów konsumentów, Prezes Urzędu uznał za uzasadnione nałożenie na Spółkę kary pieniężnej.

1. kara określona w punkcie I.1 sentencji decyzji

Oceniając naturę naruszenia należy wskazać, że praktyka przypisana Spółce w pkt I.1 sentencji decyzji polega na naruszaniu zbiorowych interesów konsumentów poprzez zamieszczanie w umowach o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków zawieranych z odbiorcami zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków w oparciu o wzorzec umowy postanowienia uprawniającego do rozwiązania przez dostawcę usług umowy za wypowiedzeniem, co jest sprzeczne z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 07.06.2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn.: Dz. U. z 2006r. Nr 123, poz. 858 ze zm.). Ocena zgromadzonego materiału dowodowego wskazuje na nieumyślne naruszenie przez Spółkę przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zdaniem Prezesa Urzędu, Spółka naruszyła zasady ostrożności w relacjach z konsumentami. Jako profesjonalista Spółka ma obowiązek znać powszechnie obowiązujące przepisy prawa regulujące warunki świadczenia przez nią usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, które mają zasadnicze znaczenie dla określenia praw i obowiązków zarówno przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych jak i odbiorców usług świadczonych przez te przedsiębiorstwa.

W 2012 roku Spółka osiągnęła przychód w wysokości [usunięto] zł. Maksymalna kara pieniężna, która mogłaby zostać nałożona na Spółkę wynosi [usunięto] zł po zaokrągleniu.

Ustalając wysokość kary Prezes Urzędu dokonał w pierwszej kolejności oceny wagi stwierdzonych naruszeń przepisów ustawy, wynikiem których jest określona kwota bazowa. W dalszej kolejności Prezes Urzędu rozważył, czy w sprawie występują okoliczności obciążające i łagodzące oraz jaki powinny mieć wpływ na wysokość kary.

Ponadto, należy uznać, że zarzucona Spółce praktyka stosowana była na etapie zawierania kontraktu z tym jednak zastrzeżeniem, iż miała istotny wpływ na wykonywanie umowy. Dotyczyła bowiem uprawnienia do jednostronnego rozwiązania umowy za wypowiedzeniem, jakie Spółka – wbrew obowiązującym przepisom – przyznawała sobie w zawieranych umowach. Podkreślić przy tym trzeba, że to uprawnienie zastrzegł przedsiębiorca o pozycji monopolistycznej na rynku, co oznacza, iż odbiorcy, z którymi w tym trybie umowa byłaby rozwiązana nie mieli możliwości skorzystania z usługi zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzenia ścieków, świadczonych przez alternatywnego dostawcę.

Rozstrzygając o wadze stwierdzonych naruszenia Prezes Urzędu uwzględnił również fakt, że okres jego trwania co prawda przekroczył 1 rok (wzory umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków zawierające postanowienia uprawniające do rozwiązania umowy świadczenia usług za wypowiedzeniem wprowadzone zostały Zarządzeniem Dyrektora nr 10/2006 z dnia 01.02.2006r., a zmienione Zarządzeniem Dyrektora nr 05/2013 z dnia 19.08.2013r.), jednakże długotrwałość naruszenia nie miała wpływu na stosowanie praktyki. W okresie od 2011 roku do dnia 03.10.2013r. Spółka wypowiedziała umowę o zaopatrzenie w wodę i odprowadzenie ścieków 6 odbiorcom, jednakże odstąpiono od procedury wyłączenia dostawy wody i odbioru ścieków.

W ocenie Prezesa Urzędu, ww. okoliczności przesądzają o ustaleniu kwoty bazowej kary na poziomie [usunięto] % przychodu Spółki w 2012r. tj. [usunięto] zł.

Prezes Urzędu uznał, że w niniejszej sprawie nie występują okoliczności obciążające, które przemawiałyby za podwyższeniem ustalonej kwoty bazowej kary. W szczególności, brak wystarczających podstaw do przypisania Spółce umyślności działania, a więc zamiaru naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Okolicznością łagodzącą, która wpływa na obniżenie kwoty bazowej kary jest zaniechanie stosowania przez Spółkę zarzuconej jej praktyki w dniu otrzymania zawiadomienia o wszczęciu postępowania, a także deklaracja dobrowolnego usunięcia skutków naruszenia poprzez aneksowanie wcześniej zawartych umów, w których znajduje się kwestionowane w niniejszym postępowaniu postanowienie do dnia 31.12.2013r. Z tej przyczyny, Prezes Urzędu obniżył kwotę bazową kary łącznie o [usunięto] %, do kwoty [usunięto] zł po zaokrągleniu.

Tak ustalona kara stanowi [usunięto] % przychodu Spółki w 2012r. i [usunięto] % kary maksymalnej.

Zdaniem Prezesa Urzędu, orzeczona kara jest adekwatna do okresu, stopnia oraz okoliczności naruszenia przez Spółkę przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Kara ta pełni przede wszystkim funkcję represyjną, stanowiąc sankcję i dolegliwość za naruszenie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz prewencyjną, zapobiegającą ponownemu ich naruszeniu.

Z powyższych względów orzeczono jak w pkt II.1 sentencji decyzji.

2. 1. kara określona w punkcie I.2 sentencji decyzji

Istota praktyki przypisanej Spółce w pkt I.2 sentencji decyzji polega na zastrzeganiu bez podstawy prawnej uprawnienia do pobierania od odbiorców opłat za usługi świadczone przez PK „Noteć” w postaci wyłączenia lub ponownego włączenia dopływu wody i odprowadzania ścieków po uregulowaniu zadłużenia w wysokości 500 zł. Praktyka Spółki ujawniała się na etapie wykonywania kontraktu, kiedy umowa była w niewłaściwy sposób wykonywana przez konsumenta. Ocena zgromadzonego materiału dowodowego wskazuje na nieumyślne naruszenie przez Spółkę przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zdaniem Prezesa Urzędu, Spółka naruszyła zasady ostrożności w relacjach z konsumentami. Jako profesjonalista Spółka ma obowiązek znać powszechnie obowiązujące przepisy prawa regulujące warunki świadczenia przez nią usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, które mają zasadnicze znaczenie dla określenia praw i obowiązków zarówno przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych jak i odbiorców usług świadczonych przez te przedsiębiorstwa.

W 2012 roku Spółka osiągnęła przychód w wysokości [usunięto] zł. Maksymalna kara pieniężna, która mogłaby zostać nałożona na Spółkę wynosi [usunięto] zł po zaokrągleniu.

Ustalając wysokość kary Prezes Urzędu dokonał w pierwszej kolejności oceny wagi stwierdzonych naruszeń przepisów ustawy, wynikiem których jest określona kwota bazowa. W dalszej kolejności Prezes Urzędu rozważył, czy w sprawie występują okoliczności obciążające i łagodzące oraz jaki powinny mieć wpływ na wysokość kary.

Rozstrzygając o wadze stwierdzonych naruszeń Prezes Urzędu uwzględnił również fakt, że wprawdzie okres jego trwania przekroczył 1 rok (cennik usług, które nie zostały objęte taryfami został wprowadzony po raz pierwszy Zarządzeniem Dyrektora nr 04/2012 z dnia 23.01.2012r., a zmieniony Zarządzeniem Dyrektora nr 04/2013 z dnia 19.08.2013r.), jednakże długotrwałość naruszenia nie miała wpływu na stosowanie praktyki. W okresie od 2011 roku do dnia 03.10.2013r. Spółka wypowiedziała umowę o zaopatrzenie w wodę i odprowadzenie ścieków 6 odbiorcom, wobec tych odbiorców odstąpiono od procedury wyłączenia dostawy wody i odbioru ścieków z powodu zamieszkiwania ich w budynku wielolokalowym.

W ocenie Prezesa Urzędu, ww. okoliczności przesądzają o ustaleniu kwoty bazowej kary na poziomie [usunięto] % przychodu Spółki w 2012r. tj. [usunięto] zł.

Prezes Urzędu uznał, że w niniejszej sprawie nie występują okoliczności obciążające, które przemawiałyby za podwyższeniem ustalonej kwoty bazowej kary. W szczególności, brak wystarczających podstaw do przypisania Spółce umyślności działania, a więc zamiaru naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Okolicznością łagodzącą, która wpływa na obniżenie kwoty bazowej kary jest natomiast zaniechanie stosowania przez Spółkę zarzuconej jej praktyki niezwłocznie po wszczęciu niniejszego postępowania. Z tej przyczyny, Prezes Urzędu obniżył kwotę bazową kary o [usunięto] %, do kwoty [usunięto] zł po zaokrągleniu.

Tak ustalona kara stanowi [usunięto] % przychodu Spółki w 2012r. i [usunięto] % kary maksymalnej.

Zdaniem Prezesa Urzędu, orzeczona kara jest adekwatna do okresu, stopnia oraz okoliczności naruszenia przez Spółkę przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Kara ta pełni przede wszystkim funkcję represyjną, stanowiąc sankcję i dolegliwość za naruszenie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz prewencyjną, zapobiegającą ponownemu ich naruszeniu. Nie bez znaczenia jest ponadto jej walor wychowawczy, odstrasżający dla innych przedsiębiorców przed stosowaniem w przyszłości tego typu praktyk w obrocie z konsumentami.

Z powyższych względów orzeczono jak w pkt II.2 sentencji decyzji.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie:

NBP o/o Warszawa Nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. - od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie- Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwóch tygodni od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów- Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Poznaniu.

z upoważnienia Prezesa
Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor Delegatury UOKiK w Poznaniu
Jarosław Krüger

Otrzymuje:

Przedsiębiorstwo Komunalne „Noteć” Sp. z o.o.
ul. Błonie 26
64-730 Wielen